

Отже, текст і заголовок роману О. Гончара „Собор” взаємодіють між собою за принципом еквівалентності [8: 120], тобто повної взаємовідповідності. Заголовок є цілковитим виразником основної концепції роману, лінгвістичним символом [10: 131], він тісно пов'язаний із семантикою тексту і відіграє провідну роль у формуванні смислового і стилістичного змісту [1: 102].

Таким чином, дослідження семантичної і стилістичної специфіки заголовка роману О. Т. Гончара „Собор” демонструє тісний експліцитний зв'язок між заголовком і текстом. Будучи яскравою, виразною конотемою, ЗЛ бере активну участь у побудові сюжету, системи образів, сприяє розумінню читачем подальшого тексту й осмисленню ним ідейної спрямованості роману. Це свідчить про майстерність О. Гончара, своєрідність і неповторність його творчої письменницької манери, активну громадянську позицію, завдяки чому роман „Собор” є однією з перлин сучасної української прози.

1. Адрианов И. Ю. Семантический потенциал заглавий в поэзии И. А. Бунина / И. Ю. Адрианов // Филологические науки. 1990. № 5. С. 100–103.
2. Гончар О. Твори: В 7 т. — Т. 7: Собор: Роман; Твоя зоря: Роман / О. Гончар. — К.: Дніпро, 1988. — 656 с.
3. Желтоногова Т. В. Заголовок як компонент структури українського поетичного тексту: Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Т. В. Желтоногова. — Кіровоград, 2004. — 19 с.
4. Карпенко Ю. О. Літературна ономастика: Зб. наук. статей / Ю. О. Карпенко. — Одеса: Астропринт, 2008. — 328 с.
5. Кожина М. Н. Заглавие художественного произведения: онтология, функции, параметры типологии / М. Н. Кожина // Проблемы структурной лингвистики, 1984. — М.: Наука, 1988. — С. 167–183.
6. Кочерга І. А. Радість мистецтва: Зб. театральної публіцистики / І. А. Кочерга. — К.: Дніпро, 1973. — 187 с.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [керівн. проекту: А. Волков]. — Чернівці: Золоті літаври, 2001. — 636 с.
8. Немченко І. Поетика заголовка у новелістиці М. Хвильового / І. Немченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія „Лінгвістика”: Зб. наук. праць. — Херсон: Вид-во ХДУ, 2006. — Вип. 3. — С. 119–122.
9. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. — М.: Наука, 1988. — 186 с.
10. Ткачук Н. О. Смысловый простір лінгвістичного символу / Н. О. Ткачук // Мова: Науково-теоретичний часопис. — Одеса: Астропринт, 2009. — № 14. — С. 131–135.

А. Ф. Немировская

ЗАГЛАВИЕ КАК АКТУАЛИЗАТОР ХУДОЖЕСТВЕННОГО ВРЕМЕНИ И ПРОСТРАНСТВА

В статье на основе анализа поэтики заголовка романа О. Гончара «Собор» определяются различные аспекты взаимодействия заглавия и художественного текста, стилистические функции заглавия и его роль в актуализации художественного времени и пространства в романе.

Ключевые слова: заглавие, имена собственные, художественное время, художественное пространство.

O. F. Niemirovskaia

THE HEADING AS THE ACTUALIZATION OF THE BELLE-LETTER TIME AND SPACE

The author of the article defines the ways of interaction between the heading and the feature text of O. Honchar's novel "The Cathedral" and the role of the heading in the actualization of the time and space in the novel.

Keywords: the heading, the proper names, the time, the space.

УДК 811.111'373.2

М. Ю. КАРПЕНКО

ВИОКРЕМЛЕННЯ БАЗОВОЇ ОДИНИЦІ ІНТЕРНЕТ-ОНОМАСТИКОНУ

Дослідження присвячено архітектурі Інтернет-ономастикону. Зроблено спробу виокремити базову одиницю цієї архітектури. Окреслено деякі характеристики сайтонімів.

Ключові слова: Інтернет, онім, онімичний простір, сайтонім.

Дослідження присвячено встановленню загальних закономірностей функціонування складових простору Інтернету. Цей напрямок дослідження видається актуальним, бо недовге існування

й бурхливий розвиток Всесвітньої павутини тільки починає викликати цікавість у науковців. Робиться спроба проаналізувати онімічний простір Інтернету, а саме виокремити та схарактеризувати його основні одиниці. Об'єкт дослідження складають власні назви на позначення складових Інтернету. Предмет дослідження становить мовна природа власних назв на позначення складових Інтернету. Матеріалом дослідження слугували різномовні сектори Інтернету, що надало можливість сформулювати базовий список прикладів власних назв, які називають Веб-сайти Інтернету. Основними методами дослідження були кількісний та описовий.

Перед тим, як перейти до спроб виокремлення базової одиниці ономастикону, потрібно дати чітке визначення цьому терміну. У працях провідних мовознавців немає його остаточного визначення, тому наведемо кілька варіацій з різних авторитетних джерел:

- Ономастикон — це репертуар власних імен певного етносу, соціуму або періоду [3: 98].
- Ономастикон — це сукупність усіх власних імен мови [8: 115].
- Ономастикон — сукупність онімів у певній мові, формі існування мови, функціональному стилі, сфері вживання мови, творчості мовної особистості, тексті, дискурсі, на певній території, у певний історичний період розвитку мови [4: 517].

У всіх цих визначеннях ми бачимо спільну думку: ономастикон — це сукупність онімів у певній сфері вживання, яка обмежена певними параметрами.

Дуже плідною сферою вживання мови протягом останніх десятиріч став Інтернет — “мережа мереж” [10]. Завдяки своїй рекурсивній конструкції Інтернет необмежений ані територією, ані етносом, ані мовою, ані історичним періодом розвитку мови. Це дає можливість виділити новий, фундаментально інший, Інтернет-ономастикон, який є сукупністю власних імен, що притаманні Інтернет-середовищу.

У класичних трудах з ономастики є зовсім неосвяченим ономастикон всесвітньої мережі Інтернет через новітність цієї царини. Тож є актуальним з'ясування, який його компонент можна вважати базовою одиницею цієї онімічної сфери. Для цього проведемо паралель з іншими ономастиконами, які існували ще задовго до створення Інтернету, внаслідок чого вони були ретельно описані. На думку О. В. Суперанської, “власна назва надається єдиному, спеціально обраному об'єкту, який входить до певного класу, для його виокремлення та ідентифікації” [6: 11]. Об'єктом, що найбільш повно відповідає цьому опису, є веб-сайт, а отже можна зробити припущення, що його назва і є базовою одиницею Інтернет-ономастикону.

Для поглиблення та розвитку нашої думки зробимо спробу дати визначення сайту, з'ясувавши тим самим місце його назви в ономастиці. Веб-сайт — це сукупність документів, створених спеціальним способом, що містять деяку інформацію або виконують деякі функції і об'єднані під однією адресою в Інтернеті. Виходячі з цієї дефініції, робимо висновок, що веб-сайт — це продукт інтелектуальної діяльності однієї людини або групи людей, який слугує певній меті. Шукаючи паралелі в класичній літературі з ономастики, знаходимо, що мовознавці вже виділяли назви класів об'єктів з подібними характеристиками. Наприклад, А. Бах окремим класом власних назв вважає заголовки літературних творів та планів (військових і т. п.) [9, т. 1, с. 4], а О. В. Суперанська виокремлює власні назви творів літератури та мистецтва [5: 203]. Чітке визначення цієї категорії онімів наведено у словнику Н. В. Подольської, яка надає онімам об'єктів цієї категорії назву ідеонімів, тобто категорій власних назв, які мають денотати в розумовій, ідеологічній та художній сферах людської діяльності [3: 61]. У новітніх наукових дослідженнях, які брали до уваги наявність Інтернет-ономастикону, окремим підрозділом ідеонімів було виокремлено віртуалоніми — власні назви віртуальних (комп'ютерних та інтернетівських) об'єктів, які підрозділяються на комп'ютероніми — власні назви денотатів, пов'язаних із роботою з комп'ютером, та інтернетоніми — власні назви об'єктів, пов'язаних з Інтернетом. Саме до складу останніх включено сайтоніми — власні назви сайтів [7: 133—134].

Кожен сайт має два унікальних ідентифікатори: IP-адресу (номерний ідентифікатор) та доменне ім'я (словесний ідентифікатор). Система доменних імен (DNS — Domain Name System) була розроблена для полегшення орієнтації у Всесвітній Павутині. Завдяки їй кожній IP-адресі було присвоєне власне доменне ім'я [1]. Наприклад, IP-адресі 74.125.87.104 відповідає доменне ім'я google.com. Домени можна класифікувати за специфікаторами схеми у префіксальній позиції, наприклад, http:, ftp:, та публічними суфіксами, наприклад, .com (позначає комерційну належність сайту), .co.uk (позначає географічну приналежність до Великобританії), .org (репрезентує певну організацію) [див. детальніше: 11]. Таким чином, структуру власної назви будь-якого Веб-сайту можна зобразити як сукупність трьох блоків: специфікатор схеми (http:) + сайтонім + публічний суфікс (.com, .org).

Необхідно уточнити, що саме слід відносити до сайтонімів, бо сюди відносимо, по-перше, ті власні назви, які знаходимо в адресному рядку (напр., www.google.com), по-друге, заголовок, що знаходиться на головній сторінці (напр., Google). Обидві ці назви є власними і називають той самий сайт. Тому вони обидві виявляються сайтонімами, що зазвичай знаходяться у певних ієрархічних стосунках, де гіперонім — назва порталу (Google), а гіпоніми — адреси сторінок сайту (www.google.com, www.google.ru). Подальший розподіл цього порталу на підрозділи при-

зводить до появи ще одного, нижчого рівню гіпонімів, наприклад: онлайн-календар <http://www.google.com/calendar/>, онлайн-новини <http://www.google.com/reader/>, електронна пошта <http://mail.google.com/>, онлайн-офіс <http://docs.google.com/>, онлайн-фотоальбоми <http://picasaweb.google.com/>.

Гадаємо, що до сайтонімів відносяться обидва типи власних назв, які можуть знаходитися в еквонімічних або гіперо-гіпонімічних відносинах. Схоже спостереження Є. С. Отіна стосується ергонімів, які можуть функціонувати у повній формі та як адресний або телеграфний варіант — аббревіатурне скорочення чи поодинокі «ключові» слово [2: 147], як, наприклад, Одеський національний університет та ОНУ. Варіативність сайтонімів є цілком логічною, бо автори сайтів намагаються зробити їх назви легкими для запам'ятовування: короткими і водночас змістовними, щоб сутність Веб-сайтів була зрозумілою користувачам уже в заголовку. Напр., сайт <http://lib.ru/> має назву на головній сторінці Библиотека Максима Мошкова.

Можемо висновувати, що дослідження мовної природи власних назв на позначення складових Інтернету, а саме виокремлення його основних одиниць — сайтонімів — дає змогу описати онімічний Інтернет-простір. У подальших розвідках ми плануємо скласти номінативно-денотатну класифікацію онімів Інтернет-ономастикону з оглядом на їх приналежність до певної функціональної зони. Практична вагомість цієї роботи полягає у створенні онімічних словників різномовних секторів Інтернету, що сприятиме, по-перше, встановленню універсальних лінгвальних особливостей сайтонімотворення, а по-друге, порівняльній структуризації мотиваційних витоків різномовних власних назв елементів Інтернет-простору.

1. Бройдо В. Л. Архитектура ЭВМ и систем. — 2-е изд. / В. Л. Бройдо, О. П. Ильина. — СПб: Питер, 2009. — 720 с.
2. Отин Е. С. Труды по языкознанию / Е. С. Отин. — Донецк: Юго-Восток, 2005. — 480 с.
3. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. — 2-е изд. / Н. В. Подольская. — М.: Наука, 1988. — 192 с.
4. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. — Полтава: Довкілля-К, 2010. — 844 с.
5. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. — 2-е изд. / А. В. Суперанская. — М.: Изд-во ЛКИ, 2007. — 368 с.
6. Суперанская А. В. Ономастика начала XXI века / А. В. Суперанская. — М.: Институт языкознания РАН, 2008. — 80 с.
7. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови: Дис. ... доктора філол. наук: спец: 10.02.01 «Українська мова» / М. М. Торчинський. — Київ, 2010. — 502 с.
8. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор. — К.: Либідь, 2001. — 224 с.
9. Bach A. Deutsche Namenkunde / A. Bach. — Heidelberg: Universitätsverlag C. Winter, 1952. — Т. 1. — 331 S.
10. Internet (computer network) — Britannica Online Encyclopedia // Режим доступу: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/291494/Internet>
11. The Public Suffix List // Режим доступу: <http://publicsuffix.org/>

М. Ю. Карпенко

ВЫДЕЛЕНИЕ БАЗОВОЙ ЕДИНИЦЫ ИНТЕРНЕТ-ОНОМАСТИКОНА

Исследование посвящено архитектуре Интернет-ономастикона. Делается попытка выделить базовую единицу этой архитектуры. Описываются некоторые характеристики сайтонимов.

Ключевые слова: Интернет, оним, ономастическое пространство, сайтоним.

M. Yu. Karpenko

SINGLING OUT THE BASIC ELEMENT OF THE INTERNET ONOMASTICON

The research is dedicated to the architecture of the Internet onomasticon. An attempt to single out the basic element of this architecture is made. Some features of a siteonym are defined.

Key words: Internet, onym, onomastic space, siteonym.